

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 11. aprila 2024*

„Predhodno odločanje – Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah – Direktiva (EU) 2019/1023 – Postopki v primeru prestrukturiranja, insolventnosti in odpusta dolgov – Člen 20 – Dostop do odpusta dolgov – Člen 20(1) – Popoln odpust dolgov – Člen 23 – Odstopanja – Člen 23(4) – Izključitev posebnih kategorij terjatev iz odpusta dolgov – Izključitev javnopravnih terjatev – Utemeljitev na podlagi nacionalnega prava – Pravni učinki direktiv – Obveznost skladne razlage“

V zadevi C-687/22,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Audiencia Provincial de Alicante (sodišče pokrajine Alicante, Španija) z odločbo z dne 11. oktobra 2022, ki je na Sodišče prispela 7. novembra 2022, v postopku

Julieta,

Rogelio

proti

Agencia Estatal de la Administración Tributaria,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi A. Prechal, predsednica senata, F. Biltgen (poročevalec), N. Wahl, J. Passer, sodniki, in M. L. Arastey Sahún, sodnica,

generalni pravobranilec: J. Richard de la Tour,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za špansko vlado A. Gavela Llopis, agentka,
- za Evropsko komisijo G. Braun in J. L. Buendía Sierra, agenta,

* Jezik postopka: španščina.

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 14. decembra 2023
izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 23(4) Direktive (EU) 2019/1023 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o okvirih preventivnega prestrukturiranja, odpustu dolgov in prepovedih opravljanja dejavnosti ter ukrepih za povečanje učinkovitosti postopkov glede prestrukturiranja, insolventnosti in odpusta dolgov ter o spremembi Direktive (EU) 2017/1132 (Direktiva o prestrukturiranju in insolventnosti) (UL 2019, L 172, str. 18; v nadaljevanju: Direktiva o prestrukturiranju in insolventnosti).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med fizičnima osebama, ki sta postali insolventni (v nadaljevanju: dolžnika), in Agencia Estatal de la Administración Tributaria (državna agencija za davčno upravo, Španija; v nadaljevanju: AEAT) v zvezi s prošnjo za odpust dolgov, ki sta jo ta dolžnika vložila med postopkom zaradi insolventnosti, ki se je nanašal nanju.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V uvodnih izjavah 1, 78 in 81 Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti je navedeno:
    - „(1) Cilj te direktive je prispevati k pravilnemu delovanju notranjega trga in odpraviti ovire za uresničevanje temeljnih svoboščin, kot sta prosti pretok kapitala in svoboda ustanavljanja, ki izhajajo iz razlik med nacionalnimi zakonodajami in postopki glede preventivnega prestrukturiranja, insolventnosti, odpusta dolgov in prepovedi opravljanja dejavnosti. Namen te direktive je brez poseganja v temeljne pravice in svoboščine delavcev odpraviti take ovire z zagotovitvijo: da imajo podjetja in podjetniki v finančnih težavah, ki so sposobni preživeti, dostop do učinkovitih nacionalnih okvirov preventivnega prestrukturiranja, ki jim omogočajo nadaljnje poslovanje; da pošteni insolventni ali prezadolženi podjetniki po razumnem obdobju lahko izkoristijo popoln odpust dolgov, s čimer se jim omogoči druga priložnost; ter da se izboljša učinkovitost postopkov prestrukturiranja, postopkov v primeru insolventnosti in postopkov za odpust dolgov, zlasti da bi skrajšali njihovo trajanje.
- [...]
- (78) Popoln odpust dolgov ali prenehanje prepovedi opravljanja dejavnosti po obdobju, ki ni daljše od treh let, nista primerna v vseh okoliščinah, zato bi lahko bilo potrebno uvesti odstopanja od tega pravila, ki so ustrezno utemeljena z razlogi, določenimi v nacionalnem pravu. [...]

[...]

(81) Kadar obstaja ustrezno utemeljen razlog po nacionalnem pravu, bi lahko bilo primerno, da se za nekatere kategorije dolgov omeji možnost odpusta. Države članice bi morale imeti možnost, da zavarovane dolgove izvzamejo iz upravičenja do odpusta le do vrednosti zavarovanja, kot je določena v nacionalnem pravu, medtem ko bi bilo treba preostale dolgove obravnavati kot nezavarovane dolgove. Državam članicam bi bilo treba omogočiti, da izključijo tudi druge kategorije dolgov, če je to ustrezno utemeljeno.“

4 Člen 1(1) te direktive določa:

„Ta direktiva določa pravila o:

- (a) okvirih preventivnega prestrukturiranja, ki so na voljo dolžnikom v finančnih težavah, kadar obstaja verjetnost insolventnosti, da bi se preprečila insolventnost in zagotovila sposobnost preživetja dolžnika;
- (b) postopkih za odpust dolgov insolventnih podjetnikov in
- (c) ukrepih za povečanje učinkovitosti postopkov glede prestrukturiranja, insolventnosti in odpusta dolgov.“

5 Člen 20 navedene direktive, naslovljen „Dostop do odpusta dolgov“, določa:

„1. Države članice zagotovijo, da imajo insolventni podjetniki dostop do vsaj enega postopka, ki lahko privede do popolnega odpusta dolgov v skladu s to direktivo.

Države članice lahko zahtevajo, da je trgovska, poslovna, obrtna ali poklicna dejavnost, s katero so povezani dolgovi insolventnega podjetnika, prenehala.

2. Države članice, v katerih je popoln odpust dolgov odvisen od delnega odplačila dolgov s strani podjetnika, zagotovijo, da s tem povezana obveznost odplačila temelji na položaju posameznega podjetnika in da je zlasti sorazmerna z njegovim zasegljivim ali razpoložljivim dohodkom in premoženjem v preizkusni dobi za odpust dolgov ter da upošteva pravičen interes upnikov.

[...]“

6 Člen 23 iste direktive, naslovljen „Odstopanja“, v odstavku 4 določa:

„Države članice lahko določene kategorije dolgov izključijo iz odpusta dolgov ali omejijo dostop do odpusta dolgov ali določijo daljše preizkusne dobe za odpust dolgov, kadar so take izključitve, omejitve ali daljše dobe ustrezno utemeljene, kot v primeru:

- (a) zavarovanih dolgov;
- (b) dolgov, ki izhajajo iz kazenskih sankcij ali so z njimi povezani;
- (c) dolgov, ki izhajajo iz odškodninske odgovornosti;
- (d) dolgov v zvezi s preživninskimi obveznostmi, ki izhajajo iz družinskega razmerja, starševstva, zakonske zveze ali svaštva;

- (e) dolgov, ki nastanejo po predložitvi prošnje za postopek, ki vodi do odpusta dolgov, oziroma po uvedbi takšnega postopka, ter
- (f) dolgov, ki izhajajo iz obveznosti plačila stroška postopka, ki vodi do odpusta dolgov.“

7 Člen 34(1) Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti določa:

„1. Države članice do 17. julija 2021 sprejmejo in objavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, z izjemo določb, potrebnih za uskladitev s točkami (a), (b) in (c) člena 28, ki jih sprejmejo in objavijo do 17. julija 2024, ter določb, potrebnih za uskladitev s točko (d) člena 28, ki jih sprejmejo in objavijo do 17. julija 2026. [Evropski k]omisiji takoj sporočijo besedilo teh predpisov.

Zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, uporabljajo od 17. julija 2021, z izjemo določb, potrebnih za uskladitev s točkami (a), (b) in (c) člena 28, ki jih uporabljajo od 17. julija 2024, ter določb, potrebnih za uskladitev s točko (d) člena 28, ki jih uporabljajo od 17. julija 2026.“

8 Navedena direktiva je na podlagi člena 35, ki določa, da ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*, začela veljati 16. julija 2019.

Špansko pravo

9 Z Real Decreto-ley 1/2015 de mecanismo de segunda oportunidad, reducción de carga financiera y otras medidas de orden social (kraljeva uredba-zakon 1/2015 o mehanizmu druge priložnosti, zmanjšanju finančnega bremena in drugih socialnih ukrepih) z dne 27. februarja 2015 (BOE št. 51 z dne 28. februarja 2015, str. 19058), ki je bila brez sprememb preoblikovana v zakon 25/2015 z dne 28. julija 2015, je bil spremenjen Ley 22/2003 concursal (zakon 22/2003 o stečaju) z dne 9. julija 2003 (BOE št. 164 z dne 10. julija 2003, str. 26905) tako, da je bil vključen nov člen 178a, ki ureja ugodnost odpusta dolgov. S tem členom 178a je bila uvedena ureditev, ki zadevnemu dolžniku omogoča, da se odloči bodisi za takojšen odpust dolgov (člen 178a(3), točka 4) bodisi za odložen odpust dolgov, za katerega velja načrt za odplačilo (člen 178a(3), točka 5). V zvezi z zadnjenavedenim odpustom je navedeni člen 178a(5), točka 1, določal:

„Ugodnost odpusta dolgov, odobrena dolžnikom iz odstavka 3, točka 5, se razširi na neizpolnjeni del naslednjih terjatev:

1. navadne in podrejene terjatve, ki so na dan zaključka postopka zaradi insolventnosti še odprte, čeprav niso bile prijavljene, z izjemo javnopравnih in preživninskih terjatev.

[...]“

10 Z Real Decreto Legislativo 1/2020 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley Concursal (kraljeva zakonska uredba 1/2020 o sprejetju prečiščenega besedila zakona o stečaju) z dne 5. maja 2020 (BOE št. 127 z dne 7. maja 2020, str. 31518; v nadaljevanju: TRLC) je bil zakon 22/2003 o stečaju ponovno spremenjen, in sicer je bil njegov člen 178a nadomeščen z novim poglavjem in izključena možnost, da bi bile javnopравne terjatve predmet takojšnjega ali odloženega odpusta dolgov.

11 Člen 491(1) TRLC je določal:

„Če so bile terjatve do stečajne mase in prednostne terjatve v primeru stečaja v celoti izpolnjene ter če je dolžnik, ki izpolnjuje pogoje za to, poskušal doseči predhodno izvensodno poravnavo glede plačil, se ugodnost odpusta dolgov razširi na vse neizpolnjene terjatve, z izjemo javnopравnih in preživninskih terjatev.“

12 Člen 497(1) TRLC je določal:

„Ugodnost odpusta dolgov, odobrena dolžnikom, ki so se strinjali s tem, da zanje velja načrt za odplačilo dolgov, se razširi na del naslednjih terjatev, ki bo v skladu s tem načrtom ostal neizpolnjen:

1. navadne in podrejene terjatve, ki so na dan zaključka postopka zaradi insolventnosti še odprte, čeprav niso bile prijavljene, z izjemo javnopравnih in preživninskih terjatev.

[...]“

13 Z Ley 16/2022 de reforma del texto refundido de la Ley Concursal, aprobado por el Real Decreto Legislativo 1/2020, para la transposición de la Directiva (UE) 2019/1023 (zakon 16/2022 o spremembi prečiščenega besedila zakona o stečaju, odobren s kraljevo zakonsko uredbo 1/2020 za prenos Direktive (EU) 2019/1023) z dne 5. septembra 2022 (BOE št. 214 z dne 6. septembra 2022, str. 123682; v nadaljevanju: zakon 16/2022) je bil potrjen pristop, ki je bil sprejet s TRLC, s katerim je bilo izključeno tudi, da so javnopравne terjatve lahko predmet takojšnjega ali odloženega odpusta dolgov.

14 V oddelku IV preambule zakona 16/2022 je navedeno:

„[...]“

[Direktiva o prestrukturiranju in insolventnosti] vsem državam članicam nalaga obveznost, da vzpostavijo mehanizem druge priložnosti za preprečitev, da bi se dolžniki poskušali preseliti v druge države, ki že določajo te mehanizme, s stroški, ki bi jih to pomenilo tako za dolžnika kot za njegove upnike. Vzporedno se poenotenje v tej točki šteje za bistveno za delovanje evropskega enotnega trga.

[...]

Vzpostavita se dva načina odpusta dolgov: odpust dolgov z unovčenjem stečajne mase in odpust dolgov z načrtom za odplačilo. [...]

[...]

Odpust dolgov se razširi na vse terjatve v okviru kolektivnega postopka in terjatve do stečajne mase. Izjeme v nekaterih primerih temeljijo na posebnem pomenu njihovega izpolnjevanja za pravično in solidarno družbo, ki temelji na pravni državi (kot so preživninski dolgovi, dolgovi, ki izhajajo iz javnopравnih terjatev, dolgovi, ki izhajajo iz kaznivih dejanj, ali celo dolgovi, ki izhajajo iz odškodninske odgovornosti). Tako je odpust dolgov za javnopравne terjatve odvisen od nekaterih omejitev in je mogoč le ob prvem odpustu dolgov, ne pa pri naslednjih. [...]

[...]“

15 Člen 489 TRLC, kakor izhaja iz zakona 16/2022, določa:

„1. Odpust dolgov se razširi na vse neizpolnjene dolgove, z izjemo naslednjih:

[...]

5. dolgove, ki izhajajo iz javnopравnih terjatev. Vendar se dolgovi, za izterjavo katerih je pristojna [AEAT], lahko odpustijo do najvišjega zneska 10.000 EUR na dolžnika; za prvih 5000 EUR dolga je odpust popoln, od tega zneska pa odpust dosega 50 % dolga do navedenega najvišjega zneska. Tudi dolgovi iz socialnega zavarovanja se lahko odpustijo v istem znesku in pod enakimi pogoji. Oduščeni znesek do navedene zgornje meje se uporabi v nasprotnem prednostnem vrstnem redu, ki je pravno določen s tem zakonom, in v vsaki kategoriji glede na njegovo zapadlost.

[...]“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 16 Dolžnika sta v okviru postopka zaradi insolventnosti, ki se je nanašal nanju, 3. marca 2021 vložila prošnjo za popoln odpust dolgov. AEAT je tej prošnji nasprotovala, ker je bil v odpust dolgov vključen dolg v višini 192.366,21 EUR, katerega upnica je bila ta agencija in ki je bil prednostna javnopravna terjatev.
- 17 Juzgado de Primera Instancia n.º 1 de Denia (sodišče prve stopnje št. 1 v Denii, Španija) je s sklepom z dne 30. julija 2021 končalo ta postopek zaradi insolventnosti in dolžnikoma odobrilo odpust dolgov, iz katerega je izključilo javnopravne in preživninske terjatve.
- 18 Dolžnika sta zoper ta sklep vložila pritožbo pri predložitvenem sodišču, da bi dosegla vključitev javnopravne terjatve, ki jo dolgujeta AEAT, v ta odpust dolgov.
- 19 Glede na datum prošnje dolžnikov za odpust dolgov predložitveno sodišče meni, da različica zakona 22/2003 o stečaju, ki jo je treba upoštevati, ni tista, ki izhaja iz zakona 16/2022, s katerim je bila prenesena Direktiva o prestrukturiranju in insolventnosti, temveč tista, ki izhaja iz TRLC, kakor je bil odobren s kraljevo zakonsko uredbo 1/2020, in ki je bila objavljena po začetku veljavnosti te direktive in pred iztekom roka za njen prenos. Vendar pojasnjuje, da oba nacionalna pravna akta predvidevata izključitev javnopравnih terjatev iz odpusta dolgov.
- 20 Navedeno sodišče ugotavlja, da obstajajo nacionalne sodne prakse, ki si nasprotujejo glede veljavnosti nacionalnih določb, ki določajo to izključitev, in navaja, da dvomi o združljivosti teh določb z Direktivo o prestrukturiranju in insolventnosti.
- 21 Na eni strani se sprašuje, ali je navedena izključitev, ki jo določa špansko pravo, ustrezno utemeljena. Pojasnjuje, da člen 23 Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti dovoljuje odstopanje od splošnega pravila, ki je določeno v členu 20(1) te direktive in v skladu s katerim je odpust dolgov popoln. Natančneje, člen 23(4) navedene direktive naj bi državam članicam dajal možnost, da iz odpusta dolgov izključijo posebne kategorije terjatev, pod pogojem, da je taka izključitev „ustrezno utemeljen[a]“.

- 22 Vendar naj – v nasprotju z zakonom 16/2022 – TRLC, kakor je bil odobren s kraljevo zakonsko uredbo 1/2020, v preambuli, v kateri naj bi nacionalni zakonodajalec podal določeno utemeljitev, in sicer, da izjeme od odpusta dolgov „v nekaterih primerih temeljijo na posebnem pomenu njihovega izpolnjevanja za pravično in solidarno družbo, ki temelji na pravni državi“, ne bi vseboval nobene utemeljitve glede izključitve javnopравnih terjatev iz odpusta dolgov.
- 23 Na drugi strani se predložitveno sodišče sprašuje, ali je seznam posebnih kategorij terjatev, ki jih je mogoče izključiti iz odpusta dolgov, v členu 23(4) Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti izčrpen, pri čemer se zaveda, da bi bil v tem primeru zakon 22/2003 o stečaju v različici, ki izhaja iz TRLC, kakor je bil odobren s kraljevo zakonsko uredbo 1/2020, v nasprotju s to določbo. Nasprotno pa bi bil ta zakon, če bi bil ta seznam oblikovan zgolj primeroma, v skladu z navedeno določbo.
- 24 Predložitveno sodišče zlasti dvomi o neizčrpnosti navedenega seznama tudi po objavi popravka različice tega člena 23(4) v španskem jeziku (UL 2022, L 43, str. 94), s katerim je v tem jeziku pojasnjeno, da se možnost, ki je predvidena v tej določbi, uporablja „kot v primeru“ za kategorije terjatev, ki so navedene v tej določbi. Navedeno sodišče se namreč sprašuje o pomenu takega seznama, če bi bil nacionalni zakonodajalec povsem svoboden pri določitvi kategorij terjatev, ki jih želi izključiti iz odpusta dolgov, pod pogojem, da je taka izključitev ustrezno utemeljena. Poleg tega navedeno sodišče ugotavlja, da kategorije terjatev, ki so navedene v tej določbi, kažejo na določeno doslednost, ki bi bila prekinjena, če bi nacionalni zakonodajalec imel tako svobodo. Okoliščina, da javnopravne terjatve, ki so izrednega pomena, niso navedene na seznamu kategorij terjatev iz te določbe, bi lahko kazala na izčrpnost tega seznama. Nazadnje predložitveno sodišče meni, da bi lahko ta svoboda vplivala na delovanje notranjega trga.
- 25 V teh okoliščinah je Audiencia Provincial de Alicante (sodišče pokrajine Alicante, Španija) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
- „1. Ali je mogoče načelo skladne razlage uporabiti za člen 23(4) [Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti], če so se dejstva (kot v obravnavanem primeru glede na datum vložitve prošnje za odpust dolgov) zgodila v vmesnem obdobju med začetkom veljavnosti te direktive in rokom za njen prenos, in če nacionalna zakonodaja, ki se uporablja (to je TRLC, kakor je bil odobren s kraljevo zakonsko uredbo 1/2020), ni tista, s katero je opravljen prenos navedene direktive (to je zakon 16/2022)?
  2. Ali je nacionalna ureditev, kakršna je španska ureditev, določena v besedilu [TRLC, kakor je bil odobren s kraljevo zakonsko uredbo 1/2020], ki ne vsebuje nobene utemeljitve za izključitev javnopravnih terjatev iz odpusta dolgov, v skladu s členom 23(4) [Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti] in njenimi vodilnimi načeli v zvezi z odpustom dolgov? Ali ta ureditev, ker izključuje javnopravne terjatve iz odpusta dolgov in to ni ustrezno utemeljeno, ogroža ali posega v uresničitev ciljev, določenih v tej direktivi?
  3. Ali člen 23(4) [Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti] vsebuje izčrpen in zaprt seznam kategorij terjatev, ki jih je mogoče izključiti iz odpusta dolgov, ali pa je, nasprotno, ta seznam zgolj eksemplifikativen in ima nacionalni zakonodajalec popolno svobodo, da določi take kategorije terjatev, ki jih je mogoče izključiti iz odpusta dolgov, kot se mu zdi primerno, če so ustrezno utemeljene po njegovem nacionalnem pravu?“

Postopek pred Sodiščem

- 26 Predložitveno sodišče je predlagalo, naj se ta predlog za sprejetje predhodne odločbe obravnava po hitrem postopku predhodnega odločanja, ki je določen v členu 105 Poslovnika Sodišča. Navedeno sodišče v utemeljitvi predloga navaja, da se spor, o katerem odloča, potencialno nanaša na veliko število oseb, ker je gospodarska kriza, s katero se je soočala Kraljevina Španija, povzročila številne še nekončane postopke insolventnosti, v katere so vključene fizične osebe in v okviru katerih je vloženo zelo veliko prošenj za odpust dolgov na podlagi TRLC. Zato bi hitra obravnava tega predloga za sprejetje predhodne odločbe omogočila preudarno in hitro razrešitev številnih sporov z istim predmetom.
- 27 V zvezi s tem je treba spomniti, da lahko v skladu s členom 105(1) Poslovnika, če je treba zadevo zaradi njene narave obravnavati v kar najkrajšem času, predsednik Sodišča na predlog predložitvenega sodišča ali izjemoma po uradni dolžnosti po opredelitvi sodnika poročevalca in generalnega pravobranilca odloči, da se z odstopanjem od določb tega poslovnika predlog za sprejetje predhodne odločbe obravnava po hitrem postopku.
- 28 V obravnavani zadevi je predsednik Sodišča po opredelitvi sodnika poročevalca in generalnega pravobranilca s sklepom z dne 28. decembra 2022 zavrnil predlog predložitvenega sodišča, naj se ta zadeva obravnava po takem hitrem postopku, ker v skladu z ustaljeno sodno prakso veliko število oseb ali pravnih položajev, na katere bi se potencialno nanašala odločba, ki jo mora predložitveno sodišče izdati po tem, ko je Sodišču v predhodno odločanje predložilo vprašanja, ne more biti izjemna okoliščina, ki bi lahko upravičila uporabo hitrega postopka (glej med drugim sklep predsednika Sodišča z dne 21. septembra 2006, KÖGÁZ in drugi, C-283/06 in C-312/06, neobjavljen, EU:C:2006:602, točka 9, in sodbo z dne 8. decembra 2020, Staatsanwaltschaft Wien (Ponarejeni nalogi za nakazilo), C-584/19, EU:C:2020:1002, točka 36 in navedena sodna praksa).
- 29 Poleg tega je treba ugotoviti, da na osnovi nobene trditve, ki jo je sodišče navedlo v utemeljitvi predloga, ni mogoče sklepati, da narava te zadeve zahteva, da se zaradi nujnosti, ki utemeljuje njeno obravnavanje po hitrem postopku, obravnava v kar najkrajšem času.

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 30 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali se načelo skladne razlage uporablja za položaj, v katerem so se dejstva zgodila po datumu začetka veljavnosti Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti, vendar pred datumom izteka roka za prenos te direktive.
- 31 V zvezi s tem je treba spomniti, da se v skladu s sodno prakso Sodišča obveznost skladne razlage, na katero se sklicuje predložitveno sodišče, nanaša na vse določbe nacionalnega prava, tako tiste, ki so obstajale pred sprejetjem zadevne direktive, kot tiste po njem (sodba z dne 23. aprila 2009, Angelidaki in drugi, od C-378/07 do C-380/07, EU:C:2009:250, točka 197 in navedena sodna praksa), in da če gre za nacionalno pravilo nacionalnega prava, sprejeto po začetku veljavnosti te direktive, ni pomembno, ali je namen tega pravila prenos navedene direktive ali ne (glej v tem smislu sodbo z dne 4. julija 2006, Adeneler in drugi, C-212/04, EU:C:2006:443, točka 121 in navedena sodna praksa).

- 32 Iz sodne prakse Sodišča poleg tega izhaja, da splošna obveznost nacionalnih sodišč, da nacionalno pravo razlagajo v skladu z direktivo, obstaja šele po izteku roka za njen prenos (glej v tem smislu sodbi z dne 4. julija 2006, Adeneler in drugi, C-212/04, EU:C:2006:443, točka 115, in z dne 23. aprila 2009, Angelidaki in drugi, od C-378/07 do C-380/07, EU:C:2009:250, točka 201).
- 33 Iz tega sledi, da – kot je generalni pravobranilec navedel v točki 29 sklepnih predlogov – v položaju, kakršen je ta iz postopka v glavni stvari, v katerem so se dejstva zgodila pred datumom izteka roka za prenos zadevne direktive, načelo skladne razlage še ne velja za nacionalno sodišče, ki mora odločiti o teh dejstvih.
- 34 V zvezi z obveznostjo držav članic, da se med obdobjem za prenos direktive vzdržijo sprejemanja predpisov, s katerimi bi bila lahko resno ogrožena uresničitev cilja, določenega v njej (sodba z dne 4. julija 2006, Adeneler in drugi, C-212/04, EU:C:2006:443, točka 121 in navedena sodna praksa), je treba ugotoviti, da je treba to obveznost preučiti v okviru odgovora na drugo vprašanje.
- 35 Glede na navedeno je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da se načelo skladne razlage ne uporablja za položaj, v katerem so se dejstva zgodila po datumu začetka veljavnosti Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti, vendar pred datumom izteka roka za prenos te direktive in njenim prenosom v nacionalno pravo.

Tretje vprašanje

- 36 S tretjim vprašanjem, ki ga je treba preučiti na drugem mestu, predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člen 23(4) Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti razlagati tako, da je seznam posebnih kategorij terjatev iz tega člena izčrpen ali ne, in ali imajo v primeru nikalnega odgovora države članice možnost, da iz odpusta dolgov izključijo posebne kategorije terjatev, ki niso tiste, ki so navedene v tej določbi, če je taka izključitev ustrezno utemeljena na podlagi nacionalnega prava.
- 37 Na prvem mestu, glede vprašanja, ali je ta seznam izčrpen ali ne, je treba ugotoviti, da je navedeni seznam vpeljan z izrazom „kot v primeru“ in da je izraz, ki ima enak pomen, uporabljen v drugih jezikovnih različicah tega člena 23(4), tudi v različici te določbe v španskem jeziku po objavi popravka, omenjenega v točki 24 te sodbe. Iz tega izhaja, da je iz navedene določbe razvidno, da posebne kategorije terjatev, navedene v njej, niso našteje izčrpane.
- 38 Jezikovno razlago člena 23(4) Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti, v skladu s katero seznam iz te določbe ni izčrpen, ampak je naveden primeroma, potrjuje – kot je generalni pravobranilec navedel v točki 33 sklepnih predlogov – uvodna izjava 81 te direktive, iz katere izhaja, da je zakonodajalec Evropske unije menil, da bi državam članicam „bilo treba omogočiti, da izključijo tudi druge kategorije dolgov, če je to ustrezno utemeljeno“.
- 39 Iz tega sledi, da je ta člen 23(4) treba razlagati tako, da seznam posebnih kategorij terjatev iz tega člena ni izčrpen in da imajo države članice možnost, da posebne kategorije terjatev, ki niso tiste, ki so našteje v tej določbi, v ustrezno utemeljenih primerih izključijo iz odpusta dolgov.
- 40 Na drugem mestu, glede diskrecijske pravice držav članic pri uresničevanju te možnosti je treba ugotoviti, da – kot je generalni pravobranilec izkazal v točkah od 39 do 43 sklepnih predlogov – niti Direktiva o prestrukturiranju in insolventnosti niti pripravljeno gradivo za njeno sprejetje ne vsebujeta elementov, ki bi lahko podkrepili tezo, ki jo je med drugim izpostavilo predložitveno sodišče in v skladu s katero je zakonodajalec Unije glede na notranjo skladnost kategorij terjatev,

ki so izrecno navedene v tej določbi, nameraval omejiti diskrecijsko pravico držav članic v zvezi z izključitvijo kategorij terjatev, ki niso tiste, ki so našteje v tej določbi, kot so javnopravne terjatve, iz odpusta dolgov. Nasprotno, iz tega pripravljalnega gradiva konkretnije izhaja, da je ta zakonodajalec resnično želel državam članicam pustiti določeno diskrecijsko pravico, da bi te lahko ob prenosu navedene direktive v svoje nacionalno pravo upoštevale gospodarski položaj in nacionalni pravni ustroj.

- 41 Kot vmesno ugotovitev je zato treba navesti, da je treba člen 23(4) Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti razlagati tako, da ne omejuje diskrecijske pravice držav članic glede izbire kategorij terjatev, ki niso tiste, ki so našteje v tej določbi, in ki jih nameravajo izključiti iz odpusta dolgov.
- 42 Vseeno pa je zakonodajalec Unije za uresničevanje možnosti, ki je tako dodeljena državam članicam v tem členu 23(4), izrecno določil pogoj, da so take izključitve „ustrezno utemeljen[e]“. Iz tega sledi, da kadar nacionalni zakonodajalec sprejme taka odstopanja, morajo razlogi za ta odstopanja izhajati iz nacionalnega prava ali postopka, ki je privedel do teh odstopanj, in da morajo ti razlogi uresničevati legitimen javni interes.
- 43 V zvezi s tem je tako iz uvodne izjave 78 Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti, ki napotuje na odstopanja, „ki so ustrezno utemeljena z razlogi, določenimi v nacionalnem pravu“, kot iz uvodne izjave 81 te direktive, ki se sklicuje na „ustrezno utemeljen razlog po nacionalnem pravu“, mogoče šteti, da je zakonodajalec Unije menil, da zadostuje, da se spoštujejo pravna pravila, ki so za to določena v različnih nacionalnih pravnih ureditvah.
- 44 Glede na navedeno je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 23(4) Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti razlagati tako, da seznam posebnih kategorij terjatev iz tega člena ni izčrpen in da imajo države članice možnost, da iz odpusta dolgov izključijo posebne kategorije terjatev, ki niso tiste, ki so našteje v tej določbi, če je taka izključitev ustrezno utemeljena na podlagi nacionalnega prava.

Drugo vprašanje

- 45 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali bi lahko razlaga nacionalnih sodišč glede nacionalne zakonodaje, ki se uporablja za dejstva, ki so se zgodila po datumu začetka veljavnosti Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti, vendar pred datumom izteka roka za njen prenos, v skladu s katero izključitev javnopravnih terjatev iz odpusta dolgov ni ustrezno utemeljena v tej zakonodaji, resno ogrozila uresničitve cilja te direktive po izteku tega roka.
- 46 Za odgovor na to vprašanje je treba spomniti, da se morajo, kot je razvidno iz sodne prakse, navedene v točki 34 te sodbe, države članice po datumu, ko je direktiva začela veljati, vzdržati sprejemanja predpisov, s katerimi bi lahko bila po izteku roka za prenos te direktive resno ogrožena uresničitve cilja te direktive.
- 47 Ker so vsi organi držav članic dolžni zagotoviti polni učinek določb prava Unije, tudi nacionalna sodišča zavezuje obveznost nesprijemanja predpisov, navedena v prejšnji točki te sodbe (glej v tem smislu sodbo z dne 4. julija 2006, Adeneler in drugi, C-212/04, EU:C:2006:443, točki 121 in 122 ter navedena sodna praksa).

- 48 Sodišče je na podlagi tega sklepalo, da se morajo sodišča držav članic po datumu, ko je direktiva začela veljati, kolikor je mogoče, vzdržati razlage nacionalnega prava, ki bi lahko po izteku roka za prenos te direktive resno ogrozila uresničitev cilja te direktive (sodba z dne 4. julija 2006, Adeneler in drugi, C-212/04, EU:C:20106:443, točka 123).
- 49 Navesti je tudi treba, da na podlagi člena 1 Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti ta določa pravila, prvič, o okvirih preventivnega prestrukturiranja, ki so na voljo dolžnikom v finančnih težavah, kadar obstaja verjetnost insolventnosti, drugič, o postopkih za odpust dolgov insolventnih podjetnikov, in tretjič, o ukrepih za povečanje učinkovitosti postopkov glede prestrukturiranja, insolventnosti in odpusta dolgov. Glede, konkretnije, postopka odpusta dolgov je cilj te direktive, kot je razvidno iz njenega člena 20(1) v povezavi z uvodno izjavo 1 te direktive, da imajo pošteni insolventni ali prezadolženi podjetniki dostop do vsaj enega postopka, ki lahko privede do popolnega odpusta dolgov v skladu z navedeno direktivo, kar jim omogoči drugo priložnost.
- 50 Vendar, kot je navedeno v točkah od 37 do 44 te sodbe, člen 23(4) iste direktive državam članicam dovoljuje, da iz odpusta dolgov izključijo posebne kategorije terjatev, če je taka izključitev ustrezno utemeljena. Kot je razvidno iz sodne prakse, navedene v točkah od 46 do 48 te sodbe, se morajo sodišča držav članic po datumu, ko je direktiva začela veljati, kolikor je mogoče, vzdržati razlage nacionalnega prava, ki bi lahko po izteku roka za prenos te direktive resno ogrozila uresničitev cilja te direktive.
- 51 Vendar dejstvo, da nacionalni zakonodajalec pred iztekom roka za prenos Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti ni ustrezno utemeljil izključitve kategorije terjatev, kot so javnopravne terjatve, iz odpusta dolgov, ne more resno ogroziti uresnitve cilja te direktive. Po eni strani namreč ne glede na njen cilj, da se poštenim insolventnim ali prezadolženim podjetnikom omogoči druga priložnost s tem, da se jim zagotovi dostop do postopka, ki lahko privede do popolnega odpusta dolgov, navedena direktiva državam članicam dovoljuje, da iz odpusta dolgov izključijo kategorije terjatev, kot so javnopravne terjatve. Po drugi strani to, da nacionalni zakonodajalec ni utemeljil izključitve javnopravnih terjatev iz postopkov odpusta dolgov, ne vpliva na možnost, da ta zakonodajalec zagotovi ustrezno utemeljitev te izključitve, če jo ohrani po roku za prenos iste direktive.
- 52 Čeprav mora nazadnje predložitveno sodišče presoditi, ali lahko v postopku v glavni stvari in ob upoštevanju vseh elementov te zadeve TRLC, kakor je bil odobren s kraljevo zakonsko uredbo 1/2020, resno ogrozi uresničitev cilja Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti po izteku roka za njen prenos, lahko Sodišče na osnovi podatkov iz spisa, ki mu je na voljo, temu sodišču zagotovi koristne napotke za izvedbo te presoje.
- 53 V zvezi s tem je treba na eni strani navesti, da je – kot je razvidno iz predložitvene odločbe – španski zakonodajalec glede utemeljitve izključitve javnopravnih terjatev iz odpusta dolgov na podlagi nacionalnega prava v preambuli zakona 16/2022, s katerim naj bi se zagotovil prenos navedene direktive, to izključitev utemeljil. Zato je očitno, da je španski zakonodajalec po izteku roka za prenos iste direktive spoštoval obveznost iz njenega člena 23(4), da navedeno izključitev utemelji.
- 54 Na drugi strani so, kot je pojasnilo predložitveno sodišče, v skladu s sodno prakso Tribunal Supremo (vrhovno sodišče, Španija) preambule in obrazložitve španskih zakonodajnih določb njihov sestavni del in so upoštevne za njihovo razlago, ker organ, ki jih je izdal, v njih pojasni njihov namen (*ratio legis*). Ker ni sporno, da je španski zakonodajalec izključitev javnopravnih

terjatev iz odpusta dolgov utemeljil v preambuli zakona 16/2022, je *a priori* očitno, da je ta zakonodajalec zagotovil utemeljitev na podlagi nacionalnega prava in da neobstoj kakršnekoli utemeljitve, zlasti v različici TRLC, ki se uporablja v postopku v glavni stvari, ne more resno ogroziti uresničitve cilja Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti po izteku roka za njen prenos.

- 55 Glede na navedene preudarke je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da razlaga nacionalnih sodišč glede nacionalne zakonodaje, ki se uporablja za dejstva, ki so se zgodila po datumu začetka veljavnosti Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti, vendar pred datumom izteka roka za njen prenos, v skladu s katero izključitev javnopравnih terjatev iz odpusta dolgov ni ustrezno utemeljena v tej zakonodaji, ne more resno ogroziti uresničitve cilja te direktive po izteku tega roka.

Stroški

- 56 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

- 1. Načelo skladne razlage se ne uporablja v položaju, v katerem so se dejstva zgodila po datumu začetka veljavnosti Direktive (EU) 2019/1023 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o okvirih preventivnega prestrukturiranja, odpustu dolgov in prepovedih opravljanja dejavnosti ter ukrepih za povečanje učinkovitosti postopkov glede prestrukturiranja, insolventnosti in odpusta dolgov ter o spremembi Direktive (EU) 2017/1132 (Direktiva o prestrukturiranju in insolventnosti), vendar pred datumom izteka roka za prenos te direktive in njenega prenosa v nacionalno pravo.**

- 2. Člen 23(4) Direktive 2019/1023**

je treba razlagati tako, da

seznam posebnih kategorij terjatev iz tega člena ni izčrpen in da imajo države članice možnost, da iz odpusta dolgov izključijo posebne kategorije terjatev, ki niso tiste, ki so našteje v tej določbi, če je taka izključitev ustrezno utemeljena na podlagi nacionalnega prava.

- 3. Razlaga nacionalnih sodišč glede nacionalne zakonodaje, ki se uporablja za dejstva, ki so se zgodila po datumu začetka veljavnosti Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti, vendar pred datumom izteka roka za njen prenos, v skladu s katero izključitev javnopравnih terjatev iz odpusta dolgov ni ustrezno utemeljena v tej zakonodaji, ne more resno ogroziti uresničitve cilja te direktive po izteku tega roka.**

Podpisi